עבודת ישראל — במדבר

וידבר ה' אל משה במדבר סיני. במדרש. מכאן שנו חכמים בשלשה דברים ניתנה התורה באש ובמים ובמדבר. באש מנין שנא' והר סיני עשן כולו וגו'. במים שנא' גם עבים נטפו מים. ובמדבר שנא' וידבר ה' אל משה במדבר סיני וכו'. ואיתא עוד שם איש על דגלו חיבה גדולה חיבבן הקב"ה לישראל שעשאם דגלים כמלאכי שרת ומנין שהוא אהבה שנא' הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה. ר' יהודה אומר הביאני אל בית היין למרתף גדול של יין זה סיני וכו'. ד"א איש על דגלו הה"ד ימצאהו בארץ מדבר מציאה גדולה מצא הקב"ה את ישראל שנא' כענבים במדבר מצאתי ישראל לכך ימצאהו בארץ מדבר. מדבר הי' העולם עד שלא יצאו ישראל ממצרים. ובתוהו יליל ישימון תוהו ולילה הי' העולם עד שלא יצאו ישראל ממצרים ועד שלא קבלו את התורה וכיון שקבלו את התורה מהו אומר יסובבנהו יבוננהו. יסובבנהו שהקיפן בענני כבוד. יבוננהו שהבינם בד"ת. יצרנהו כאישון עינו עד היכן נצרן כביכול עד כאישון עינו וכו' ע"ש עד גמירא: ומקודם נפרש הפסוק איש על דגלו באותות לבית אבותם מנגד סביב לאוהל מועד יחנו. הקשו המפרשים לפי מ"ש רש"י בפ' יתרו בפסוק ויחן שם ישראל נגד ההר למזרחו וכל מקום שאתה מוצא נגד פנים למזרח ע"ש. והלא הכא היו חונים סביב למשכן זה לדרום וזה לצפון ולמה כתיב מנגד. נ"ל לבאר הרמז שרמז רש"י בדבריו ונבאר כסדר הפסוק. ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני פירש"י בשם המכילתא מקיש נסיעתן מרפידים לביאתם למדבר מה ביאתן בתשובה אף נסיעתן בתשובה ע"ש. דהנה כל אדם מישראל אין לך אחד שאין לו שעה תשוקה ואהבה והתעוררת להמקום ב"ה מחמת שחלק אלהות שבו מרגיש מתיקות הבורא ב"ה ואמתתו. רק מחמת חטאתיו מקודם ונשאר איזה אהבה חיצונית ותאוה טפשית בלבו היא מבלבלת עוד את מחשבתו ומפסיק האהב' להמקו' ב"ה מחמת שמרגיש עוד מתיקות הרע אשר טעם מקודם רק אם נתעוררהאדם בתשובה שלימה באמת מעומקא דלבא ומשליך במצולות ים כל חטאתיו ומתחרט ועוזבם כראוי אז מרגיש ג"כ מגודל האהבה למקום ב"ה איזה מתיקות גם מבחי' עזיבת החטאים וכאלו השליך מעליו איזה משאוי גדולה. וכן היה הענין כשנסעו ישראל מרפידים ששם היו רפויי ידים מהתורה ומצות כמ"ש חז"ל ויסעו משם באהבה ובתשוקתם לעזוב הדרך הרע כמו האהבה ותשוקה שהיתה בבחי' ביאתן להר סיני כי היו אז במדרגה גדולה ובבהירו' וז"ש מקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני לומר לך כי גם נסיעתן מרפידים לא היו בע"כ רק באהבה וחשק לעזוב ולהשליך מעליהם בחי' רפידים: ויחן שם ישראל נגד ההר בלב אחד למזרחו וכל מקום שנאמר נגד פנים למזרח דהנה שם נג"ד ר"ת נ"א ג'בור ד'ורשי הוא בת"ת ודיוקן אדם ומשם יוצא האורה לכל הספירות ולכל הבחינות כי הוא הממוצע והוא מזרח כי הוא זורח ומאיר לכולם וכשבאו ישראל להר סיני היה פניהם כל פינה שהיו פונים לבחי' מזרח שהוא אלהי ישראל המאיר וזורח ונרמז במלת נגד. ולכן ניחא ג"כ הפסוק איש על דגלו מנגד סביב לאוהל מועד יחנו דעיקר הענין שהיו פונים למזרח הנ"ל והיו מתיחדים עם אלהי ישראל ע"י צירוף שם הנ"ל שהוא מורה נ נו"ן שערי בינה שמשם יוצא השפע ומתפשט בת"ת ואז הוא גד שהוא היחוד גימל עם דלת כנודע גומל דלים וסוד צורת גימ"ל מפורש בזוה"ק ובכתבי האריז"ל שעפי"ז ניחא לבאר היחוד שיש בתפלת המנח' מהחזה ולמעלה כי הגימל בצורתו הוא בחי' יסוד והבן: ועתה נבאר דברי המד' הנ"ל מ"ש בשלשה דברים ניתנה התורה אש ומים ומדבר והוא כדאי' בזוה"ק ח"א מסטרא דימינ' איתיהבת אורייתא וח"א מסטרא דגבורה ע"ש ושניהם אמת. דהנה אית' בגמר' דשבת דף פ"ו ע"ב שבאו ישראל למדבר סיני בר"ח דיליף בג"ש ביום הזה מהחודש הזה. ויומא קמא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא. בשני אמר להו ואתם תהיו לי ממלכת כהני'. בשלישי עביד הגבל' ע"ש. דהנה ישראל בנסיעתן מרפידים ויבואו מדבר סיני רמז שבאו לדביקות המוחלט והתפשטות הגשמית והמדות וזה נק' בשם מדבר כנודע ולכן לא אמר להו ולא מידי כי שם אין אומר ואין דברים רק אפיסה המוחלטת ודביקות באחדות הפשוט. וביום השני התחיל לומר אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וגו' דהיינו שסיפר להם גבורו' הש"י וגודל כוחו כדי שיראו לפני השי"ת ויקבלו התורה באימה. והוא כמשל שהמשילו חז"ל במדרש כשהסוחר יש לו סחורה רעה הוא מדלג וקופץ מקונה אל קונה לבקש אחד אשר יקנה מאתו משא"כ הבורא ית' ויתהלל בסחורה הנחמדה מזהב ומפז רב אינו נצרך לבקש קונה כי יש לו קופצים הרבה. ולכן התחיל לספר גבורו' וידו החזקה. כלו' שאתם אם תקבלו את התורה תשמרוה באימ' וביראה. בשלישי עביד הגבלה והראה להם שכל התגבלות העולמות וכל הבריאה לא היה אלא בשביל בנ"י. וזה שחשב המד' כי ניתנה במים הוא בחי' אהבה. ובאש הוא בחי' יראה ובמדבר רמז לקו הממוצע וגיבול העולמות כי מי שהוא בקו האמצעי הוא נוטה הן לחסד הן לדין ולכן הוא נמשל למדבר כמ"ש במדרש מה המדבר הזה הפקר כן כל מי שרוצה לקבל התורה מוכרח להיות כהפקר דהיינו שהאדם יהיה מופקר לפני השי"ת כמדבר דהיינו אם ישפיע לו בחי' אהב' יעבדהו באהבה ואם ישפיע לו בחי' יראה יעבדהו ביראה והוא הקו הממוצע. וכ"ש בפסוק הביאני אל בית היין. למרתף גדול של יין שהעלה אותם לבחי' אהבה הגדולה היוצא מעולם התענוג והוא נרמז במלח מרת"ף גימ' תש"ך והוא עשר פעמים חס"ד של יין היוצא מכרם עליון של תענוג. וכן דרשו חז"ל ימצאהו בארץ מדבר וגו' מדבר היה העול'. תוהו היה העולם עד שלא ניתנה התורה וכו'. כי המדר' מרמז לנו שורש התורה שיצא מעולמות הגבוהים ונעלמי' שהקב"ה כביכול משתעשע בעצמותו לברא את העולם ברצונו הפשוט וכיון שאין לנו

השגה להבין מהות הרצון לכן נק' מדבר ותוהו כמו הדבר השמם מבלתי משיג את מהותו ושם מצא לישראל שרצה בנו ובשבילנו ברא את העולם ומהות הענין להבין איך ומה נלאו כל הלבבות מחקור זאת. אח"כ דרך השתלשלות בא לבחי' חכמה שרמז המד' במלת יסובבנהו כי יס"ב גימ' ע"ב והוא החס"ד. וזה שהקיפן בענני כבוד כי ענן רומז אל החסד כמ"ש בזוה"ק על פסוק ויבא משה בתוך הענן סוד מלאך מיכאל. ומ"ש בזוה"ק פרשת פנחס ישת חושך סתרו ענן וערפל סביביו שהם חו"ב פי' כי החו"ב מלבישין לעתיק והם סוד חו"ג דלעילא כנודע. ואח"כ יבוננהו שבא עד עול' המציי' ציורין ואח"כ יצרנהו כאישון עינו דהנ' המדקדקים פי' מלת אישון בנו"ן יתירה מאותיות האמנת"יו שהם להקטין הענין ומלת אישון הוא על שם איש קטן הנראה בבבת עין ולכך נקרא אישון עין והוא מורה ומרמז על בחי' ישראל והוא שהבורא ב"ה רוצה להיות אלהי ישראל ולהתענג בעבודת בני אדם ולהשתלשל במדותיה' וזה נצטייר במחשבה קדומה שהביט והסתכל עליהם וז"ש עד היכן נצרן עד כאישון עינו כי משם ההשגחה עליהם לטובה לכל הברכות והבן היטיב:

איש על דגלו במדרש הה"ד ימצאהו בארץ מדבר כו' שנא' כענבים במדבר מצאתי כו' מדבר היה העולם כו' עד היכן שומרן כו' עד כאישון עינו כו' ע"ש ידוע שמהיות רצונו וחפצו ית' לחדש העולמות בשביל עושי רצונו צמצם א"ע כביכול מעצמותו ית' שהוא בלי סוף ולית לצייר ליה בשום אות וניקוד קדם דברא עלמא ובחי' א"ס נק' מדבר ושם ימצאהו לב"י והתבונן במחשבתו ית' איך יקבל תענוג מהם בהתבררותם האור מתוך החשך והתבררות ניה"ק מתוך השבירה כמו שנתברר בעת יציאתם ממצרים בשבע שבתות תמימות השבעה מלכין עד וימלוך תחתיו הדר והוא השלימות דהנה בכל הענינים יכול להיות ח"ו איזה שבירה וירידה כשעולה ע"ד האדם שום התפארות בעבודתו לומר כי אני אמליך את הבורא. עד התבררותו האמת שמהדר הכל אליו ית' כי הוא הנותן כח לעשו' חיל בתורה ועבודה כאמור כי מתוך הכל זה הוא תיקון והתבררות אמיתי והנה ידוע כי בירור הז' מלכין ותיקונן הוא דיוקן אדם מלך הדר ושם אשתו מהיטבאל בת מ"ט ר"ד היינו העלאות המ"ט שערים שירדו כמו שמעלים ומבררים אלו השערים בפרט בז' שבתות אלו. והנה אמרו רז"ל הוסיף משה יום אחד מדעתו. שרצונו היה שתנתן התורה ביום נ"א לספירה שיתגלה שער הנו"ן ולא ניתקן אז בתיקון גמור כידוע. שאמרו רז"ל גדולה עבירה ששוברת לפניה ולאחריה וע"י חטא שאח"כ שאמר לו הקב"ה לך רד לא עלה התיקון אז בשלימות גמור והיינו מ"ט ר"ד לא היה יכול להתברר כ"א מ"ט שערים עד לעתיד אי"ה ב"ב שיתברר בתיקון גמור כמו שעלה ברצונו ית' וזהו פי' המדת עד היכן שומרן כאישון עינו דהנה פירשו המפרשים ז"ל אישון הוא מלשון איש ע"ש דיוקן איש קטן הנראה בעין והנה אדם המביט בעין חבירו ורואה בו דיוקן באמת אין האדם המביט דבוק בעין חבירו כ"א באפס מה כמו שאמרו באשה שמסתכל' בימי נדתה במרא' הזכוכית נעשה במקום הבטה כתם ע"י דביקות העין ובאמת זה לא אמר הכתוב כ"א לשבר האוזן כי לא כן עושי רצונו אשר בשרשי נשמתם הם דבוקים בו ית' ביחוד נפלא והנה אמרו המפרשים על נו"ן ההוספה במלת אישון הוא להקטין הדבר ודומה לו כתיב האמינון אחיך ואמת דבריהם אכן להטעים הענין נאמר כי פי' אישון הוא אי"ש נו"ן והיינו התבררות הדיוקן אדם ע"י נו"ן ש"ב. וזה נק' הקטנות וצמצום הדבר ולז"א שכל נו"ן בסוף תיבה מורה על התקטנות הענין וזה אישון מורה על התיקון דיוקן אדם כאשר הבורא ית' התבונן במחשבתו כמו שתקנו בנוסח קדיש בעלמא די ברא כרעותיה משא"כ אדם העושה כלי או שום ענין אינו יודע אם יוגמר בכי טוב כאשר נצטיירה במחשבתו בלי שום גרעון ושבחו ית' הוא כי העולמות יתוקנו אי"ה ב"ב בתכלית השלימות כמו שהיה בעליית רצונו ומחשבתו ית' וזהו כאישון עינו ר"ל כאיש שעלה ברצונו ועיונו ית' שהיה מרכבה שלימה אליו ית' כמו שנבאר דהנה בפ' גדול אדונינו ורב כח אמרו באידרא רבא קדישא שהוא תקונא תנינא דדיקנא ע"ש ובמקום אחר אמרו שהוא בשיעור קומה כמבואר בכתבים והניקוד הוא ניקוד אוחזה בסנסיני"ו מקום השדיים ולפי הנראה הם כוונת שונות. אבל באמת הם כוונה אחת דהנה זה הפסוק הוא במזמור כי טוב שהוא נגד יסוד כמבואר בכוונות (ומזמור שירו לה' שיר חדש הוא בחסד ולכך נרמז בו רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה וגו' כמ"ש בזו"ח שיר השירים. כד איתגלי' אות צ כגוונא דהאי אחר דזקיפא דהמן ההוא מקטרגא עריק ולזה בזה המזמור בהתגלות יד חסד כתיב לעשות נקמה כו') וכשכנ"י מתקשטת בתיקוני' ושפירו דאתתא הנ"ל אזי נתוסף ית' בעוז וחדוה ואתיילד יוסף. ואחז"ל כשהלביא רוצה להזדווג ללביאה מי יכניס ראשו ביניהם בודאי דמו בראשו ולזה מלביש א"ע בתיקונ' דיקנא. ומדחה ומשבר כל המעיקים והמקטריגים ועד מהר' ירו"ץ דבר"ו מרצה את כנ"י ושולח אמר"תו ארץ כמבואר בכוונות. והנה כתיב ואין נסתר מחמתו כמו שאמרו בזוה"ק וכמ"ש ועוד ירצה כביכול בהתחמ' עצמו להשפיע לעולם כ"ט נסתר בו האי"ן והיינו ויי"צר אלהים את האדם צורה בתוך צורה ולזה בברכת כהנים שממשיכין הי"ג תיקונין דא"א בט' תיקונין דיקנא לששה תיקונין דנוקב' נגד י"ג יודי"ן ט'וויו ששה ההי"ן הם גימ' כ"ח ועי"ז הוא ית'משפיע לכנ"י כל מיני טובות ולזה ניתקן אחר זה ברכת שים שלום כו' עלינו ועל כ"י. ואז המרכבה בתכלית השלימות וממילא כל השפע אינה יורדת כ"א לכנ"י וזה כוונת הפסוק גדול אדונינו ורב כ"ח לתיקונים הנ"ל וסידר אח"כ השולח אמרתו כו' יש ל"ח דברו י"ג ע"ב שלח י"ג הויות והי' מורה על מילוי יודי"ן. ישב רוחו יזלו מים. זה השם הוא ביסוד ולפעמים נתחלף היו"ד במ"ם ונק' מז"ל כמ"ש במזלא תליא וביסוד הוא מזל ומזיל ומשפיע ית' כל מיני שפע וחסדים וכל הטובות לב"י אכי"ר: